

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

**Διδαγμένο κείμενο
Ἀριστοτέλους, Ἠθικὰ Νικομάχεια Β6, 4-10**

Ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς... Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἔστιν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσω γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἔστι κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἴ τω δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μνᾶς προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῶ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῶ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὅθεν εἰώθασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφελεῖν ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης, οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται), ἢ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμείνων ἔστιν ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστικὴ. Λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν· αὕτη γὰρ ἔστι περὶ πάθη καὶ πράξεις, ἐν δὲ τούτοις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων... ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον**».

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στα παρακάτω:

B1. Πώς προσδιορίζεται στο κείμενο που σας δόθηκε η έννοια της μεσότητας για τα πράγματα και για τον άνθρωπο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας και με αναφορές σε συγκεκριμένα χωρία.

Μονάδες 15

B2. Πώς συσχετίζονται από τον Αριστοτέλη οι έννοιες: ἐπιστήμη (τέχνη)-ἀρετή-φύσις;

Μονάδες 15

B3. Σε ποια μέρη διέκρινε ο Αριστοτέλης την ψυχή;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ἀναλογία, ληπτέον, αἰρεῖται, ἄγουσα, προσθεῖναι.

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Λυσίου, Κατὰ Ἀλκιβιάδου Α 144, 46-47

Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ἐδυνάμην ἄριστα κατηγόρηκα, ἐπίσταμαι δ' ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἀκροωμένων θαυμάζουσιν, ὅπως ποθ' οὕτως ἀκριβῶς ἐδυνήθην ἐξευρεῖν τὰ τούτων ἀμαρτήματα, οὗτος δέ μου καταγελαῖ, ὅτι οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εἴρηκα τῶν τούτοις ὑπαρχόντων κακῶν. Ὑμεῖς οὖν καὶ τὰ εἰρημένα καὶ τὰ παραλελειμμένα ἀναλογισάμενοι πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ καταψηφίσασθε, ἐνθυμηθέντες ὅτι ἔνοχος μὲν ἐστὶ τῇ γραφῇ, μεγάλη δ' εὐτυχία τὸ τοιούτων

πολιτῶν ἀπαλλαγῆναι τῇ πόλει. Ἀνάγνωθι δ' αὐτοῖς τοὺς νόμους καὶ τοὺς ὄρκους καὶ τὴν γραφήν.

οὐδὲ πολλοστόν: οὔτε το ελάχιστο

Γ. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ1.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

καταγελᾶ : το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

εἶρηκα : το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

ἐξευρεῖν : το απαρέμφατο ενεστώτα στην ίδια φωνή.

καταψηφίσασθε : το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

παραλελειμμένα : το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

Μονάδες 5

Γ1.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

τούτων : τη δοτική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

ἁμαρτήματα : τη δοτική πληθυντικού.

μᾶλλον : τον θετικό βαθμό.

μεγάλη : την αιτιατική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος.

πόλει : την κλητική ενικού.

Μονάδες 5

Γ2.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:

τῶν ἀκροωμένων, ἐξευρεῖν, τούτων, αὐτοῦ,
ἐνθυμηθέντες, τοιούτων.

Μονάδες 6

Γ2.β. ἐδυνήθην, εἴρηκα: Να γράψετε τις προτάσεις στις οποίες ανήκουν τα παραπάνω ρήματα και να τις αναγνωρίσετε πλήρως συντακτικά (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, λειτουργία).

Μονάδες 4

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα, κατεύθυνση). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ